

Livets väg

nr 61

Jesus sa: Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig (Joh. 14:6).

Den kristna tron (12)

Innehåll i detta nummer

Sidnummer inom parentes: (1) Vad begär Gud av äkta makar? Två tillåtna fall av omgifte. (2) Misshandel och hot. Omvändelse och förlåtelse. (3) Om vikten av att ha en kristen make. Martin Luthers ord.

Detta är en fortsättning av artikeln om äktenskapet, som började i förra numret.

* * *

Vad begär Gud av äkta makar?

Gud begär att äkta makar ska älska och ära varandra. Mannen ska betrakta sin hustru som en hjälp, som Gud har gett honom, och hustrun ska betrakta sin make som sitt av Gud givna huvud.

Så som församlingen underordnar sig Kristus, så ska kvinnorna i allt underordna sig sina män. Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen och offrat sig för den (Ef. 5: 24-25).

När någon av parterna i ett äktenskap dör är äktenskapet därmed upplöst. I sådana fall står det den överlevande fritt att gifta om sig eller att förbli ogift. Paulus skriver:

En gift kvinna är genom lagen bunden vid sin man så länge han lever. Men om mannen dör, är hon fri från den lag som band henne vid mannen. Om hon ger sig åt en annan

man medan hennes man lever, kallas hon alltså äktenskapsbryterska. Men om mannen dör är hon fri från lagen, och då är hon ingen äktenskapsbryterska om hon ger sig åt en annan man (Rom. 7:2f).

Givetvis gäller det omvända också för en gift *man*, när hustrun dör. Dessa ord visar klart att äktenskapet alltid upplöses genom döden. Jesus förklarar tydligt att inga äktenskap finns i himlen. Där är vi alla såsom änglarna, d.v.s. utan äktenskap.

Vid uppståndelsen gifter man sig inte och blir inte bortgift, utan man är som änglarna i himlen (Matt. 22:30).

Två tillåtna fall av omgifte

Tyvärr råder stor förvirring inom flera kyrkor beträffande äktenskapet. Inom både den katolska kyrkan och även bland många lutheraner och andra råder den felaktiga uppfattningen att omgifte efter skilsmässa *alltid* är omöjligt. Men Bibeln lär klart och tydligt att det finns två fall då en kristen efter skilsmässa har rätt att gifta om sig.

Det första fallet är om den ena parten har begått äktenskapsbrott med en annan person. Den s.k. oskyldiga parten har då rätt att begära skilsmässa och får då också gifta om sig. Detta grundar sig på Jesu ord (som tidigare också nämnts ovan):

Den som skiljer sig från sin hustru av annat skäl än sexuell synd och gifter sig med en annan, han begår äktenskapsbrott (Matt. 19:9).

Det som Folkbibeln här översätter med ”sexuell synd” är ordet ”porneia” (otukt) som syftar på att den ena parten är otrogen tillsammans med någon annan, alltså ”äktenskapsbrott”. I och med att detta har skett har den skyldiga parten brutit sitt

Livets väg

Evangeliskt-lutherskt kyrkoblاد

Nr 61, 5 maj 2023

Red. kyrkoherde Sten Rydh

äktenskapslöfte. Den andra parten kan då antingen välja att förlåta den andre och fortsätta äktenskapet, eller att skilja sig och om det blir aktuellt gifta om sig. Det framgår av att Jesus ställer samman dessa båda saker ("skiljer sig" och "gifter sig med en annan"). Detta får man inte göra annat än i fall av otukt. Om den andra parten alltså har begått äktenskapsbrott får den oskyldige "skilja sig och gifta sig med en annan".

"Oskyldig" betyder i detta sammanhang inte att den andra personen är utan synd. Han eller hon kan på många sätt ha medverkat till att den andre har tagit steget till att börja leva sexuellt med en utomstående person, även om detta inte får vara någon ursäkt. Vi är alla syndare som behöver daglig förlåtelse. "Oskyldig" betyder i fall av äktenskapsbrott endast att det är den andra personen som begår denna konkreta synd. Denne andre är då *den skyldige* medan den person som utsätts för detta men själv inte begått något äktenskapsbrott beskrivs som *den oskyldige*. Det kan förstås också inträffa att båda makarna begår äktenskapsbrott var för sig (dubbelt äktenskapsbrott). I ett sådant fall finns ingen biblisk rätt till omgifte.

Äktenskapsbrott eller otillåten skilsmässa och eventuellt omgifte medför också att en person kan uteslutas ur församlingen (kyrkotukt, exkommunikation). En person som ångrar sin synd och ber om förlåtelse och i fortsättningen lovar att leva i enlighet med Guds bud skall alltid få förlåtelse. Detta gäller alla synder.

Det andra fallet är om den ena parten blir övergiven av sin make. Det kan t.ex. ske att den ene reser iväg långt bort och sedan inte hör av sig på lång tid. Det kan också hända att den ena personen förklarar att han eller hon i fortsättningen vägrar att leva samman med sin make. I sådana fall har den oskyldiga parten rätt

att ta ut skilsmässa och gifta om sig. Detta grundar sig på Paulus ord som citerades ovan:

Men om den som inte tror vill skiljas, så låt honom skiljas. I sådana fall är brodern eller systemen inte bunden som en slav (1 Kor. 7:15).

Vi skall här observera att Paulus då betecknar den andre som icke-troende. Om någon vill skiljas utan bibliska skäl visar han eller hon sig därmed som en icke-kristen eftersom Jesus i princip har förbjudit skilsmässa. En make som kräver skilsmässa utan ovan nämnda bibliska undantag begår därför en allvarlig synd.

Givetvis måste ordentliga eftersökningar ske om någon har övergett sin make och på lång tid inte alls hört av sig. Personen kanske är död eller i okänt fängelse o.s.v. Innan ett "illvilligt övergivande" kan konstateras måste äktenskapet bli upphävt enligt mänsklig rätt och saken måste också avgöras inom kyrkan efter kontakt med präst och kyrkoråd eller andra kyrkliga organ.

Misshandel och hot

Om en av makarna börjar misshandla och hota sin partner har den oskyldige rätt att flytta från den andre. Men för att det skall bli fråga om "illvilligt övergivande" måste det vara fråga om att den andre uppträder så att att skilsmässa är absolut nödvändig. Det får inte vara fråga om tillfälliga gräl utan om ett stadigvarande missbruk, s.k. *stalking* eller liknande. Genom sin misshandel och sina hot har den ena parten de facto övergivit sin maka/make.

Omvändelse och förlåtelse

Om en person har levt på ett omoraliskt sätt kan det hända att han eller hon har trasslat till det väldigt svårt för sig och kanske har barn med flera personer o.s.v. Ett exempel är Augustinus som under sin

hedniska tid och i en obiblisk sekt levde ett omoraliskt sätt. Han hade också barn att ta ansvar för. Efter sin omvändelse valde han sedan att leva ensam. I liknande fall bör en kristen vända sig till sin präst för rådgivning och inte utan vidare ingå i äktenskap. Man måste också starkt betona att moderna s.k. ”sambo”-förhållande inte är äktenskap. Äktenskap måste ingås i enlighet med landets lagar. Men eftersom dessa lagar i ett sekulariserat samhälle ofta i vissa avseende är obibliska måste också den kristna kyrkans lära om äktenskapet gälla för kristna makar.

Den lutherska kyrkan betonar både att äktenskapet är en borgerlig inrättning men också och framför allt att det är instiftat av Gud och att Bibelns lära om äktenskapets helgd orubbligt måste gälla för alla kristna. Vidare är det klart att det sjätte budet liksom alla andra bud redan hör med till den naturliga lagen. Vi skall därför predika för alla människor – både kristna och icke-kristna – att äktenskapet hör till skapelseordningen och gäller alla människor.

Om vikten av att ha en kristen make

Även om det inte finns något förbud för en kristen att gifta sig med en icke-kristen person eller med en person med en annan trosbekännelse så måste man ändå varna för de stora risker en kristen då utsätter sig för. De bekännelsetrogna lutherska fäderna menade att detta visserligen inte är absolut förbjudet men i regel olämpligt. Om det sker måste en bekännelsetrogen kristen tänka på att eventuella barn också måste fostras i den egna tron och att den andra parten måste gå med på detta. Makarna kan då inte heller ha någon kyrkogemenskap med varandra. Men i bästa fall vill den andra personen ändå följa med till sin makes bekännelsetrogna gudstjänster och vara närvarande vid husandakter m.m. Men den kristna kan inte kräva detta, bara be till Gud att det skall kunna

ske. Men risken är stor att det tvärtom blir så att den kristne dras bort från sin tro, slutar att besöka gudstjänsterna m.m. Det finns alltför många exempel då en kristen träffar en utomstående make/maka och sedan efter en tid lämnar sin kyrkogemenskap och i värsta fall överger sin tro helt och hållet.

Här vill jag gärna hänvisa till min tidigare artikel:

https://www.evluth.se/dokument/overge_inte_er_forsamlingsgemenskap.pdf

Martin Luthers ord

I Stora katekesen ger Luther en mycket viktig sammanfattning av vad det sjätte budet innebär. Det är enligt min mening något av det bästa som skrivits om äktenskapet. Dessutom är det skrivet på ett kortfattat och enkelt sätt som var och en kan förstå. Därför vill jag verkligen rekommendera var och en att läsa dessa Luthers ord i sin helhet. Här till sist några utdrag (enligt övers. av *Martin Krauklis, Södertälje 1999*):

”Hon [hans äkta maka] är ett med honom till kött och blod och man kan inte skada en man värre än om man skadar hans hustru. ... Men eftersom det finns ett omoraliskt trask hos oss som består av all slags odygd och lösaktighet, riktar sig detta bud mot alla former av otillåtet sexuellt umgänge, vad man än kallar det. Det är inte bara den yttre handlingen som är förbjuden, utan allt som orsakar, lockar och leder till den är också förbjudet. Både hjärtat, munnen och hela kroppen skall vara avhållsamma. Orenheten ska inte ges något utrymme, och man ska inte främja den med råd eller hjälp (s. 62). ...

Tänk för det första på hur härligt Gud hedrar och ärar äktenskapet när han både bekräftar och skyddar det i sina bud. Han har bekräftat det redan tidigare i det fjärde budet: ”Visa aktning för din far och din mor”, men här har han omgivit det med

sitt beskydd. Därför vill han att vi ska respektera äktenskapet och visa det aktning. Vi ska betrakta det som en gudomlig institution.

Gud har instiftat äktenskapet före alla andra ordningar och har av det skälet – vilket är uppenbart – skapat mannen och kvinnan olika. Inte för att vi ska vara lösaktiga, utan för att man och kvinna ska hålla samman, vara fruktsamma, föda barn och försörja och uppfostra dem till Guds ära. ... För honom är det angeläget att vi uppfostrar barn som är till nytta i samhället, och förmedlar kunskap om Gud, om vad ett lyckligt liv innebär och om det goda till dem. På så sätt bekämpas ondskan och djävulen. ...

Alla världsliga och andliga ordningar måste underordna sig äktenskapet och ha del i det. Det är därför inte en inrättning för särskilt utvalda. Det är vår mest omfattande och välsignelsebringande samhällsordning, som gäller oss alla och omsluter hela kristenheten, ja, hela världen (s. 63). ...

Dessutom bör du veta att det inte bara är en aktningsvärd utan också en nödvändig ordning. Gud har allvarligt påbjudit att män och kvinnor av alla samhällsklasser, om de har den naturliga lämpligheten, skall ingå i den. ...

Kött och blod förblir kött och blod, och den naturliga böjelsen och retningen har sin gång utan att man kan upphäva eller hindra den, viket var man ser och känner till. För att det därför ska vara lite lättare att undvika lösaktighet, har Gud inrättat äktenskapet. Var och en har sin del i det och ska låta sig nöjas med det. Men Guds nåd är också nödvändig i detta sammanhang, så att även hjärtat bevaras rent.

Av detta förstår du att påven och hela hans släptåg med präster, munkar och nunnor sätter sig emot Guds förordning och bud när der föraktar och förbjuder det

äktenskapliga ståndet. I sin förmäthenhet avlägger de löften om evig avhållsamhet, och bedrar därmed de okunniga med lögnen och tomt sken. Ingen har så liten kärlek och lust till avhållsamhet som just dessa, som för sin stora helighets skull undviker äktenskapet. ...

Därför är alla löften om avhållsamhet utanför äktenskapet förbjudna genom detta bud. Däremot tillåter budet, ja det befäller alla dessa stackars bundna samveten som är bedragna genom sina klosterlöften, att övergå från sin orena ordning till det äktenskapliga livet (s. 64). ...

Jag betonar detta för att man ska se till att de unga får en positiv uppfattning om äktenskapet, så att de inser att det är en god ordning som är välbehaglig för Gud. På så sätt kan man med tiden få äktenskap att åter komma till heders. ...

Det är föräldrarnas och de styrandes plikt att visa aktsamhet om de unga och se till att de uppfostras till anständiga och sedesamma människor. När de har blivit vuxna ska man låta dem ingå äktenskap i Guds namn och till hans ära. Gud skulle ge sin välsignelse till en sådan uppfostran, och man skulle få stor glädje av den.

I anslutning till detta vill jag slutligen säga att detta bud inte endast kräver att vi lever rent och anständigt i handling, ord och tankar. En man ska också hålla sin äkta maka kär och vara rädd om henne, för Gud har gett henne till honom. I ett gott och ärbart äktenskap lever mannen och hustrun tillsammans i kärlek och sämja. De älskar varandra av hjärtat och med fullkomlig trohet. Det är det som mest av allt skapar viljan och lusten till ett anständigt och rent liv. Där kärleken och troheten finns, följer också anständigheten och renheten av sig själv, utan alla bud. Därför manar Paulus så flitigt äkta makar att älska och ära varandra (s. 65).